Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FSV UCM
Kód predmetu	UPVVS/ESPO/BcD/001/25
Názov predmetu	Úvod do politológie
Rozsah	2P + 2S
Počet kreditov	5
Vyučujúci	doc. PhDr. Jaroslav Mihálik, PhD. (prednášajúci), Mgr. Stela Olejárová, PhD. (vedúci seminára)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Predmet je ukončený záverečnou písomnou skúškou v priebehu skúškového obdobia.
Celkové hodnotenie pozostáva z:
Priebežného hodnotenia (50%):
– Aktívna účasť na hodinách 10% (max. 2 ospravedlnené absencie; 50% účasť v prípade individuálneho študijného plánu).
– Vypracovanie a prezentácia semestrálneho projektu na konkrétne zadanie a rešerže odbornej literatúry (20 + 20 bodov).
Úspešného absolvovania záverečnej písomnej skúšky (max. 50%).
Pre úspešné absolvovanie predmetu musí študent získať v súčte z oboch častí minimálne 56% Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):
A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

• Študent vie vysvetliť základné pojmy a teórie politológie (politika, moc, štát, národ, deľba moci, politický režim, ideológia) a vývoj politickej vedy.
• Študent dokáže porovnať formy vlády a politické režimy a zaradiť konkrétne štáty do príslušnej typológie.
• Študent vie aplikovať princípy horizontálnej a vertikálnej deľby moci pri analýze politického systému SR a vzťahov medzi jeho ústavnými orgánmi.
• Študent dokáže analyzovať stranícky systém a volebné výsledky a posúdiť dopady rôznych volebných systémov na rozdelenie mandátov.
• Študent je schopný identifikovať ideologické východiská politických strán a kriticky hodnotiť aktuálne politické dianie.
• Študent dokáže vecne argumentovať, diskutovať o politických otázkach a pracovať s odbornými textami a primárnymi zdrojmi.

Stručná osnova predmetu

1. Úvodné stretnutie. Koncepcia kurzu, podmienky absolvovania, študijná literatúra a doplnkové texty.
2. Politológia ako spoločenskovedná disciplína. Vznik a vývoj politickej vedy vo svete, v Európe, v Českej a Slovenskej republike, hlavné školy, autori a inštitúcie, rozsah a metódy politológie (empirizmus, behavioralizmus), interdisciplinárne presahy a špecifiká spoločensko-politického vývoja v strednej a východnej Európe.

3. Politika a moc. Definície politiky a dichotómie jej skúmania, dimenzie polity – politics – policy, teórie moci, weberovské poňatie moci a panstva, vzťah ústavy a zákonnosti.
4. Štát a národ. Vývoj, typológia a úlohy štátu, hegeliánske poňatie štátu, občianstvo, národ, etnicita a nacionalizmus, koncepcie formovania národa. Seminár: diskusia o občianskej a etnickej koncepcii národa na príkladoch z vývoja Slovenska a strednej Európy.
5. Teórie deľby moci. Historické východiská deľby moci v boji proti absolutizmu, klasické koncepcie (J. Locke, Ch. Montesquieu), princípy bŕzd a protiváh.
6. Politické režimy a formy vlády. Typológia demokratických a nedemokratických režimov, parlamentná, prezidentská a zmiešaná forma vlády, vzťah politického systému a systému vlády. Seminár: porovnávacia analýza foriem vlády vybraných štátov (napr. SR, USA, Francúzsko) podľa zadaných kritérií.
7. Typológia vládnutia a nové demokracie. Vlny demokratizácie, procesy tranzície a konsolidácie demokracie, hybridné režimy, skúsenosti postkomunistických krajín.
8. Horizontálna deľba moci. Zákonodarná, výkonná a súdna moc, ústava a ústavnosť, formy a výklad ústavy, vzájomné vzťahy zložiek moci. Seminár: analýza modelových situácií vzťahov medzi NR SR, prezidentom, vládou a Ústavným súdom SR na základe Ústavy SR.
9. Vertikálna deľba moci. Unitárne a federatívne usporiadanie, decentralizácia a dekoncentrácia, regionálna a miestna samospráva a jej postavenie v SR.
10. Politické strany, hnutia a stranícke systémy. Definície a funkcie politických strán, stranícke rodiny a štiepne línie, organizácia strán a hnutí, typológia straníckych systémov, úloha médií a nové trendy vo vývoji strán. Seminár: analýza straníckeho systému SR – zaradenie parlamentných strán do straníckych rodín a identifikácia štiepnych línií.
11. Voľby a volebné systémy. Funkcie volieb, typológia a teória volebných systémov (väčšinové, pomerné, zmiešané), volebné systémy v praxi. Seminár: prepočet hlasov na mandáty rôznymi metódami na modelových volebných výsledkoch a porovnanie ich dopadov.
12. Politické ideológie. Pojem ideológie, paradigmy a doktríny, liberalizmus, konzervativizmus a socializmus, nové ideológie 20. a 21. storočia. Seminár: identifikácia ideologických prvkov v programoch a vyhláseniach vybraných politických strán.

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu: povinný profilový predmet, prednáška/seminár
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 2/2 týždenne
Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: denná

Odporúčaná literatúra

• ADAMOVÁ, Karolina a Ladislav KŘÍŽKOVSKÝ. Základy politologie. 2. dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. Beckovy právnické učebnice. ISBN 8071798703.
• CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. Úvod do studia politické vědy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 9788073800765.
• HEYWOOD, Andrew. Politologie. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 8086432955.
• MACHYNIAK, Ján. Výkon samosprávy na úrovni obce, mesta a regiónu. Slovensko 1990 - 2020. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave. 2021. ISBN 978-80-572-0121-2.
• MIHÁLIK, Jaroslav. Kapitoly z porovnávacej politológie. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave. 2017. ISBN 978-80-8105-872-1
• NOVÁK, Miroslav, Lubomír BROKL, Petr DRULÁK, et al. Úvod do studia politiky. Druhé vydání, rozšířené a doplněné. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2019. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 9788074192630.
• ŘÍCHOVÁ, Blanka. Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]. Vyd. 3. Praha: Portál, 2012. ISBN 9788026202189.

• TÓTH, Rastislav a kol. Úvod do politických vied. Bratislava: Smaragd. 2005. ISBN 8089063152
DOČEKALOVÁ, Pavla, Kamil ŠVEC a Jaroslav DANEŠ. Úvod do politologie. Praha: Grada, 2010. ISBN 9788024729404.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský, anglický, český